

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pentru un an . . . . . 4 coroane.
 Pentru jumătate de an . . . . . 2 coroane.
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
 Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oraă 12 bani a treia-oraă 10 bani.

Apare în fiecare Duminică

„Asociațiunea” la Sibiu.

Zilele de 21 și 22 Septembrie au fost zile de sărbătoare culturală pentru Români. Încă de Vineri, 20 Septembrie, veniseră la Sibiu bărbați și femei din toate ținuturile românești ale patriei, ca să asiste la adunarea „Asociațiunii”, iubită noastră societate culturală. Fost-au din Bihor, Bănat, Ardeal și fost-au și peste 50 de frați din România liberă.

Despre adunare și festivități avem următorul raport:

Sedințele.

Sedința I. S'a deschis Sâmbătă, după serviciul bisericesc oficial în biserica catedrală gr-or. din Sibiu de Escel. Sa metropolitul Ioan Meșianu, și în biserica gr-cat. de vicarul Făgărașului I. Macaveiu. Vicepresidentul „Asociațiunii” a ținut un discurs de deschidere, în care au arătat mai ales istoricul înființării ei.

După finirea discursului domnii Em. Ungurianu și Dr. Cosma salută „Asociațiunea”-soră ca delegați ai „Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, apoi se aleg comisiunile.

Sedința II și III. S'a ținut Duminică. Retragerea presidentului de până acum, a domnului I. M. Moldovan se primește cu multă părere de rău și adunarea își exprimă mulțumirile sale pentru înțeleapta lui conducere.

La punctul despre înființarea muzeului etnografic și istoric, adunarea aprobă lucrările săvârșite până acum, exprimă

mulțumită atât spriginitorilor Casei naționale, cât și comitetului, (pe care îl invită a continua cu lucrările pentru procurarea de mijloace.

Referitor la membrii „Asociațiunii” se constată faptul îmbucurător, că aceștia se înmulțesc tot mai tare. Se înțelege, că e de datorința membrilor actuali, ca în cercul lor de cunoștinți se câștigă cât mai mulți membri noi.

Discuție vie s'a făcut și la punctul despre vânzarea averii rămase după *Aoram Iancu* și cu privire la plopii dela casa lui Iancu, cari au fost tăiați, făcându-se atent comitetul a nu vinde intravilanul din apropierea nemijlocită a casei.

Din propunerile făcute de unii membri se primește singur una, anume propunerea dlui *Paladi*, ca să se scrie și publice în broșură istoricul „Asociațiunii”, arătându-se scopurile ce urmărește. Aceasta broșură se va împărți în toate comunele locuite de Români, și la singuraticii, ca și prin aceasta să se popularizeze „Asociațiunea”.

Dl *Dr. D. P. Barciac* propune, ca comitetul să se pună în înțelegere cu băncile românești, ca aceste să pună la dispoziția „Asociațiunii” 50% din cotele menite pentru scopuri culturale, ear „Asociațiunea” să dea suma, aceasta în fiecare an vre-unei sau altei instituții culturale, întru urmărirea scopurilor ei. Propunerea se predă comitetului.

După raportul *comisiunii financiare*, din care se vede, că „Asociațiunea” administrează fonduri în suma de 493.900 cor. 37 bani și are realități în valoare de 211.487 cor. 80 bani, se ia la dezbateri „Regulamentul secțiilor

științifice-literare”, hotărîndu-se ca fiecare secție, pe lângă 5 membrii ordinari, să poată avea și membrii corespondenți până la numărul de 5, ear' alegerea membrilor să se facă în plenul secțiilor. S'a mai hotărît, ca secțiile să nisească a popularisa literatura și științele, apoi secția școlară în cercul seu de activitate să nisească a introduce o unificare în terminii tehnicii folosiți în manualele școlastice.

După terminarea rapoartelor s'a ales comisiunea, care să facă candidaturile la postul de president, vicepresident și membrii în comitet. Între vii aclamări și nesfârșite ovațiuni au fost ales de president dl *Dr. A. Mocsoni*, de vicepresident dl *Iosif St. Șulufiu*, apoi membrii ordinari în comitet d-nii *Dr. Aug. Bunea*, *P. Cosma*, *I. Crețu*, *Dr. Diaconovich*, *Dr. Vas. Hoșsu*, *Nic. Ivan*, *Dr. At. Marinescu*, *I. Papiu*, *Dr. Il. Pușcariu*, *Dr. Eus. Roșca*, *Dr. Oct. Russu*, *Nic. Togan*, ear' membri suplenți d-nii *Iuliu Bardosy*, *Dr. Ilie Beu*, *Dr. V. Bologa*, *Ars. Bunea*, *Dr. Elie Cristea*, *Dr. L. Lemény*.

Sedințele se încheie cu o vorbire de mulțumită la adresa fostului vicepresident *Dr. Il. Pușcariu*, rostită de dl *A. Paladi*.

Terminându-se agendele oficiale, s'a ținut o *sedință literară*, în care dl *Sextil Pușcariu* a vorbit despre poeziile unui tânăr poet ardelean, dl *St. O. Iosif*.

Petreckerile.

Petreckerile aranjate la aceasta adunare au fost numeroase. Ele s'au început încă de Vineri seara, când s'au adunat oaspeții sosiți și Români din

FOITA.

DOINA

ca expresiune a individualității poporului român de *Alex. Bărsan*, invet.

Doină, doină cântec dulce
 Când te aud nu m'as mai duce,
 Doină, doină vers cu foc,
 Când răsună eu stau în loc.

„Românul e născut poet!” — zice marele *Alexandri*. Și aceasta într-adevăr așa este. Înzestrat dela natură cu o fantazie bogată, cu o inimă simțitoare, Românul își revarsă tainele inimii sale în melodii armonioase și în poezii încântătoare.

Dacă e departe de ai sei, îl muncete dorul, de a auzi ceva îmbucurător despre neamul seu, despre eroii sei, ca să-l cuprindă veselie. Și la toate simțimintele, ce îi muncesc sufletul într'un

mod minunat, știe el să le dea expresiune în versuri astfel, că sufletul lui e un izvor neseecat de poezie. — Sau își cântă eroii trecutului, dând naștere cântecelor bătrânești sau baladelor, sau prin doină își revarsă focul dela inimă, sau însirindu-se în jos cântă hora.

Cea mai potrivită pentru exprimarea sentimentelor e *doina*. Dinsa e cântecul propriu și nedespărțit al Românului. — Doină cântă păstorul dela munte, care întins pe earbă verde își privește cu mândrie turma sa, doină cântă țeranul, mergând cu coasa pe umăr prin câmpia înverzită, doină de voinicie întonează și dăducul din mijlocul codrului și-și rîde cu nepăsare de dușmanii, cari îl urmăresc. — În cel mai mare pericol al vieții Românul cu doina se mângăie. Și pe cât de multe și felurite sînt simțimintele, ce-l dau naștere, pe atât de multe și diferite sînt și doinele de iubire și ură, bucurie și tristeță, dor și jale, entuziasm și disperare, de pace și

războiu: cu un cuvânt sentimentul sub orice formă. Ea e scurtă, ferbinte, ca și sentimentul ce a produs-o. Peste tot, în doină e ascunsă un fel de duioșie atât de puternică, încât auzindu-o te pune în umire.

Dintre sentimente mai mult „dragostea” îi pune și repune capul. De aceea din adîncul inimii exclamă:

Rea bucată-i dragostea,
 Cine prinde a o gusta,
 N-are cap de-a o lăsa,
 Nici minte de-a o purta.

Atât de mare putere are dragostea, încât zice:

Pentru mândra, care-mi place,
 Trei zile la domni aș face,

Și:
 Pentru mândra care-mi place,
 Nici părinții n'au ce-mi face,
 Nici judele satului,
 Nici chiar domnii statului. . . . .

Sibiiu la »Gesellschaftshaus«, unde au făcut cunoștință unii cu alți, petrecându-și în sunetul doinelor românești cântate de muzica lui Brașoveanu.

Sâmbătă după prima ședință a fost masă comună.

Oaspeții din România au fost salutați aici cu căldură din partea dlui Dr. L. Leményi în numele Românilor transilvăneni și ungureni. Salutării i-a răspuns dl Rădulescu, avocat în Pitești, care a accentuat dragostea față de »Asociațiune«.

Seara a fost bal.

La banchetul de Duminecă s'a ținut vorbiri din partea vicecomitelui Reissenberger pentru »Asociațiune« și a primarului Drotleff pentru oaspeții Români ai orașului Sibiiu. Un însuflețit toast pentru »Asociațiune« și comitetul central a ținut dl canonic Dr. Aug. Bunea. Pentru frații din România a ținut un cald și frumos toast vrednicul director al »Economului«, dl Vasile Podobă, la care a răspuns dl Dimancea, fost senator, care între altele a accentuat, că Români din Argeș au venit la Sibiiu, la adunarea »Asociațiunii«, ca să aducă omagiu fraților ardeleni, cari au dat României pe George Lazăr.

Cea mai frumoasă manifestare a fraților de dincolo a fost cercetarea mormintelor lui G. Barișiu și Papiu Ilarian din cimiterul gr-cat.

Intr'un șir lung de trăsuri împodobite cu cununile pentru morminte, au trecut prin străzile Sibiiului însoțiți de câțiva tineri universitari români dela noi.

La morminte a vorbit domnul Petculescu, student academic, din Pitești, rostind un prea frumos discurs, din care estragem următoarele părți: »...*Umbre sfinte! primiți expresia simțimentelor celor mai alese și înalte ale noastre. Dormiți în pace... Geniul nației veghiază asupra voastră... veșnic sacrele voastre morminte ti-vor acoperite cu flori, căci poporul român e conștios și știe prețui pe aceia, cari în tot timpul vieții lor au purtat facla conducătoare... De Dumnezeu, ca dorințele Voastre să se împlinescă pentru toți Români. — Mormintele voastre tuturor ne aparțin!*«

Intr'adevăr puternice dovezi despre dragoste! Trei zile la domni (pe timpul iobăgiei) nu e puțin, când pentru greșeli mai mici oapăta câte 25 bețe! Atât de departe ajunge, încât nici părintii, nici amenințările judelei, nici chiar domni sfatului n'au ce-i face pentru mândra care-i place lui.

Adevăratului ibovnic puțin îi pasă, dacă e ostenit sau ba, dacă e vremea urită sau frumoasă, căci el trebuie să meargă să-și vadă pe mândruța, să-și descopere unul altuia secretele inimii. De aceea zice:

De-ar fi apa până-n piept,
La mândra caută să plec;
De-ar fi apa până-n brâu,
La mândra caută să viu.

De asemenea adevărații îndrăgostiți nu se întreabă unul pe altul, dacă au moșie sau nu, ci e destul să fie frumoși, să se unească în simțimente. Ibovnica zice cu mândrie:

Dela morminte au mers cu toții la E. Sa metropolitul I. Meșianu, căruia i-au exprimat venerațiunea lor.

Petrecerea populară.

Adevărata podoabă a adunării din Sibiiu au fost țeranii români, cari Duminecă după amiază au umplut curtea dela Gesellschaftshaus. Poporul din jurul Sibiiului și din comunele până de pe la Sebeșul-săsesc au fost în număr mare, dar în număr mare au fost și străinii, cari au venit să vadă jocurile naționale românești. Toate jocurile au fost bine jucate, dar mai mult au plăcut hora (brîul) Rășinărenilor, cari au venit cu diplașul lor și cari s'au prezentat în număr foarte mare la aceste sărbări, apoi învirtiturile Slimnicenilor, Seliștenilor etc.

A urmat apoi distribuția premiilor, cari aveau să se dea pentru cele mai frumoase porturi purtate de țerance. Cele dintâi 3 premii mai mari s'au dat însă la niște domnișoare. Celelalte 12 premii au fost câștigate de Dochia Dumitru Muntean (Poiana), Stana Giurcoiu (Rășinari), Paraschiva Bendorfean (Sibiiu), Ana Pop Bloș (Seliște), Elena Stancioiu (Sibiiu), Ana Steflea (Seliște), Ioana P. Androne (Sebeșul-săsesc), Ana Stănilă (Galeș), Marina I. Nic. Oprea (Poiana), Ana Beu (Apoldul-inf.), Maria I. Găină (Orlat), Silvia Opreș (Armeni).

Tot la petrecerea asta s'au împărțit și cărți între popor.

Concertul.

Duminecă seara s'a dat un concert. Punctul de forță al lui au fost cântecele naționale, în care doamna Crișan a știut totdeauna să pună atâta suflet.

Escursiunea în România.

Luni dimineața peste 120 oaspeți și Români din Sibiiu au făcut o escursiune cu tren separat la Rîmnic și Călimănești. Primirea ce li-s'au făcut a fost din cele mai călduroase.

Adunarea din est-an a »Asociațiunii« a fost una din cele mai reușite, atât prin lucrările ce a săvârșit, cât și prin venitele în bani ce a dobândit.

Badiu, care-mi place mie,
N'are casă nici moșie,
Numai peană-n pălărie;

Și cu deosebire i-ar plăcea, dacă
badiul ei ar fi și om cu carte, căci esclamă:

Vai de mini ce-mi place mie,
Măru roșu din hârtie,
Badea care știe scrie,
Măru roșu jumătate,
Bădița car' știe carte.

De multe-ori la începutul dragostei nu cutează nici unul să-și destăinuască focul dela inimă. Unul se sfiște de celalalt. Dar în fine fata, ca mai guralivă și mai îndrăzneată, rupe tăcerea zicând:

Ce stai badă cât colea
Cu-atâta inimă rea?
Da îndrăznește de grăiește,
Că inima mea voaște.

Așa e fata română dela țeară. Ea spune pe față aceea ce are la inimă.

Un apel către alegătorii români. După-cum am comunicat în numărul 36 al »Foi«, fruntașii poporului român au ținut în Cluj o conferință. Drept rezultat al conferinței au publicat în »Tribuna« din Sibiiu un apel către alegătorii români, în care între altele se zice:

»Ne vedem constrinși să declarăm sărbătorește, că poporul românesc din Transilvania și Ungaria, ținând la demnitatea ființei sale naționale, persistă solidar pe lângă pasivitatea sa generală față de alegerile dietale și față cu întregul sistem de guvernare, ce atentează la însăși existența sa națională, ia atitudinea rezistenței, care i-se impune de împrejurările politice și de instinctul conservării naționale.

Apelul e subscris de d-nii: Dr. Rașiu, G. Pop de Băsești, Iuliu Coroian, Dr. T. Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Rubin Patifa, Gerasim Domide, Mihail Popoviciu, prot., Patr. Barbu, Dr. Dem. Ciuta, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Gavr. Tripon, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Alex. de Vajda-Voevod, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Aurel Lazar, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad.

Succesorul lui Revertera. Ziarul »Secolo« din Milano primește știrea din Viena, că în curând se va rezolva definitiv chestiunea cine să fie succesorul fostului ambasador Revertera, la Vatican. În combinație se aduce numele contelui Fr. Thun și al contelui Szécsen.

Confiscat. Nu știu a cătea-oară »Deșteptarea« din Cernăuți ne-a sosit ear' impestrițată de »confiscat«. Organul fraților noștri din Bucovina în ultimul seu număr se ocupă de deseale improcesuări a creaturilor guvernatorului Bourguignon și biciuește corupțiunea politică ce domnește în Bucovina. Censura însă, acest rușinos anachronism exerciat de baronul Bourguignon, s'a amestecat din nou și mai mult de jumătate articolul a fost confiscat. Inzădar cred însă dușmanii libertății presei și a exprimării convingerilor politice, că în veacul al XX-lea va succede prin cen-

De aceea și feciorul îi se încrede cu tot sufletul, aceasta iubire sinceră durează în veci.

Nu-și poate nimenea închipui, cât de mare e dorul astorfel de îndrăgostiți, când soartea voiește să-i despartă unul de altul, pe un timp oare-care sau pentru totdeauna. Dorul e în continuu cu ei ziua și noaptea, îi ține deștepti totdeauna, căci:

Cine are dor pe vale,
Știe luna când răsare
Și noaptea câtu-i de mare.

Totul trece, totul se topește, numai dorul nu. El urmărește pe ibovnică în toată viața ei până la moarte. În astfel de situațiune ea esclamă:

Bădiș, bădișorul meu
Rău e dorul, tare-i rău,
Ghiața 'n boltă să topește,
Ear' fata care iubește
Cu dor moartea o găsește.

Jalea și suferința își ajung culmea, când moartea nemiloasă răpește

sură să amuțască vocea de indignare a celor nemulțumiți cu sistemul păcătos de guvernare, contrar intereselor vitale a popoarelor. Bourguignon numai serviciu face cauzei române din Bucovina prin aceste confiscări, căci ține stabil aprins focul urei în inimile tuturor Românilor față de politica profesată de el.

Eară condamnări. Dl Andreiu Baltes, redactorul responsabil al „Tribunei”, a fost condamnat în procesul din 25 I. c. pentru niște articoli, scriși în contra procurorului Lázár A. la 1 1/2 ani temniță ordinară și 4200 coroane pedeapsă în bani!

— În procesul dlor G. Novacovici și Ioan Scurtu, pentru vorbirile ținute la mormântul lui Iancu, cel dintâiu a fost condamnat la 10 zile temniță.

Pretențiile Sécuiilor. În 18 I. c. s'a ținut în Kézdi-Vásárhely un meeting sécuiesc, care a precisat pretențiile Sécuiilor în 15 puncte. Mai în fiecare punct se solicită ajutoare de stat, astfel: construirea liniilor ferate sécuiești pe spesele statului, spriginirea industriei de casă din partea statului, regularea riurilor în Sécuime cu anticipație dela stat, înființarea de fabrici cu favoruri din partea statului etc. Meetingul a adresat o provocare la alegătorii Sécui să voteze numai pentru acei deputați, cari vor spriginii aceste pretenții.

Adecă statul se susțină pe slăbănogi, numai pentru-că ei se țin de rassa nobilă maghiaro-sécuiască!

Congresul bisericeii sârbești. Duminecă s'a ținut în Ruma o adunare populară, la care a luat parte o mare mulțime de reprezentanți din toate părțile. Adunarea a decis să trimită o adresă omagială M. Sale Monarhului, în care se-l roage să convoace congresul bisericesc sârbesc, a cărui problemă ar fi rezolvarea autonomiei sârbești. Preoțimea sârbească s'a abținut dela această adunare.

pe unul din îndrăgostiți. Și earba și arborii îi plâng de milă. Dispozițiunea sufletului la o astfel de nenorocită e nespuse de amărită. Atunci în zădărcieamă moartea, căci aceasta se face că nu o aude, după cum însași zice:

Murire-ai, moartea nu vine
Trăire-ai și n'am ou cine,
Foate verde earbă neagră,
Toate lemnele se pleacă,
Cu capul către pământ,
Să mă ntrebe de ce plâng.

Nu mai puțin mișcătoare e jalea orfanului. Părăsit de toți își tragănează cântecul seu:

Strugurel bătut de peatră
Rău e doamne fără tată,
Strugurel bătut de brumă,
Rău e doamne fără mămă.

Frumoasă comparațiune! Intr'adevăr cu ce s'ar pute asemăna mai bine și mai potrivit orfanul, decât cu un strugure bătut de peatră sau de brumă?!

(Va urma).

Groznică nenorocire de tren din România.

În noaptea de Joi spre Vineri dimineța s'a întâmplat aproape de stațiunea Palota, nu departe de Turnu-Severin, o nenorocire, cum n'a mai fost în România. La 2 ore noaptea a plecat trenul accelerat București—Budapesta din gară. Curând după el a plecat un tren cu vagoane de petrol (gas). Dela Palota în jos e o pantă foarte iute. Trenul accelerat a auzit îndărătul lui sig-nale de primejdie. Neînțelegând, ce poate să fie, a oprit. Aceasta a fost cauza nenorocirii. La trenul de petrol se stricaseră opritorile și el venia acum cu repeziciune amețitoare la vale. În 7 minute a făcut un drum, la care 'i-ar fi trebuit o oră. Ciocnirea între cele două trenuri a fost îngrozitoare și urmările ei și mai îngrozitoare. Vagoanele din amândouă trenurile s'au făcut bucăți. Din 14 vagoane de petrol s'au revărsat acesta peste locul nenorocirii și în curând au luat foc din cărbunii aprinși ai locomotivei zdrobite. Intreg locul și toate vagoanele înotau într'o mare de flacări. Nu e mirare, dacă ne gândim, că în fiecare vagon erau 10 mii chlgr. de petrol. Focul au fost așa de grozav, încât s'au topit și năsipul, care curgea în șanț, ca lava dintr'un vulcan. Din marea de flacări s'au mai auzit puțin timp gemete, apoi totul au amuțit. Cu cei răniți greu au scăpat vre-o 18 persoane, aproape 40 'și-au aflat moartea între chinurile cele mai grozave.

Amănuntele, ce le spun cei rămași în viață, sânt sfâșietoare. Inspectorul vagoanelor de dormit, Marcovici, plecase cu nevasta și cu fata lui la Biserica-albă, de unde era de loc. La ciocnirea le-a succes să sară din vagon, dar fata a ars înaintea ochilor părinților ei, fără-ca acestia să-i poată ajuta. Când a sosit trenul de ajutor dela Turnu-Severin, pe locul catastrofei nu mai era decât o grămadă de bucăți de fer și grămezi de carne făcută cărbune. Un țeran Ioan Peciocea, care păzea vitele la câmp, povestește următoarele: „Auzind strigăte, am alergat într'acolo și am început să rup rudele de fer din ferestrele vagoanelor, ca să poată eși oamenii din ele. Am și scos o femeie, un copil și doi bărbați. Atunci am auzit strigăte dintr'alt vagon. Am alergat într'acolo și am dat de un domn gras, care mă ruga să-i taiu picioarele, cari îi erau prinse între dărîmături. N'am mai avut timp, căci nu m'am apropiat bine de el și un potop de foc s'a revărsat preste el și peste o doamnă cu un copil în brațe, care cu lacrimile în ochi și cu mâinile încrucișate ca la rugăciune îmi vorbea într'o limbă necunoscută. Și acum îmi răsună în urechi gemetele bieților oameni.”

Pagubele sânt de vre-o două milioane de franci. Se înțelege, că viața celor morți nu poate fi prețuită.

Dl Mihail Ardelean din Pesac (Toronto), liferant de cai pentru armata română, a scăpat de moartea sigură numai mulțumită împrejurării, că a întârziat trenul.

SCRISORI.

Canalisarea Oltului.

Săcădate în Septembrie 1901,

Între toate comunele marginase cu Oltul, doar la nici una apa nu a făcut atâta daună, nu numai anul acesta, când și pe la alte comune s'a vărsat și a înecat tot ce 'i-a stat în cale, ci și într'alți ani mai ploioși. La aceasta comună, Oltul prin cotiturile sale atâta pământ roditor a mai rupt, încât dacă te uiți pe întinderi destul de mari, nu vezi alte decât petrii rămase de apă, concrescute ici-colea cu câte un pâlce de răchite.

Locuitorii comunei, văzând aceasta daună însemnată, ce se face an de an unui șes atâta de mănos; văzând, că neregulând-se mersul apei, o să se macine mult pământ roditor: au hotărât prin reprezentanța comună, ca să se adreseze cu o rugare și deputațiune către ministrul de agricultură, ca să vină și în ajutorul comunei noastre cu o sumă oare-care, pentru tăierea unui braț de circa un kilometru și regularea apei.

Ministrul a promis și în cele din urmă a și dat suma de 12 mii de coroane, rămânând ca restul de alte vr'o 12 mii să se acopere dela comună.

După-ace tehnicul (inginerul) 'și-a săvârșit lucrul cu măsuratul și preliminarul de spese, în primăvara anului s'a fost scris concurs pentru predarea lucrului. Dar' cu ocaziunea alegerii concurenților s'au întâmplat apoi unele desbinări regretabile între membrii reprezentanței comunale, de oare-ce unii voiau pe Petru, ear' alții pe Pavel, așa că comitatul, în urma recurselor înaintate, s'a văzut îndemnat în cele din urmă, ca să curme cearta și să îndrepteze întreaga lucrare comunei politice.

Astfel în prima luni curente s'au început lucrările referitoare la tăierea brațului numit, sub inspecțiunea tehnicului și a unui întreprinzător. Spre scopul acesta au venit mai mulți lucrători cubicoși cum le mai zice, din Ungaria, cărora li-se solvește 28 bani de metrul cubic de pământ scos din canal și transportat la o depărtare de circa 50 m.

La început se crede, că și locuitorii noștri vor pute săvârși astfel de lucru, dar' dintre toți câți au fost angajați, nici unul n'a mai rămas, ci s'au dus după câte o zi-două de lucru.

Dacă timpul va umbla tot așa se crede, că până la sfârșitul lui Octombrie canalul să fie tăiat și să se poată apuca de facerea astupăturii (zăgazului) pentru mutarea apei. Canalul se taie la o adâncime de 340 m. și 10—12 lățime.

Mutarea apei cu succes pe noul canal va fi una dintre cele mai mari binecuvântări pentru aceasta comună, de oare-ce partea cea mai mare a șesului ei ar fi cruțată pe viitor de înecările apei.

Tot așa binecuvântare mare ar fi aceea, dacă restul de 12 mii de coroane, ce cade în sarcina comunei, nu s'ar arunca dintr'odată pe locuitori, ci s'ar împrumuta dela oare-care bancă cu amortisare pe timp de 10 ani, având locuitorii să plătească de-odată cu interesele și capitalul.

Videant consules! Săcădate anul.

Lucruri slabe.

Opațița, Sept. a. c.

În cercul electoral al Ciacovei (Timiș) a candidat la deputație fostul deputat Mayer Károly și Schäfer Dezső, avocat și mare proprietar în Detta, ambii cu program liberal. Cel din urmă prin deputația de 3 emisă de sus, căpătând parfumării prea mirosătoare s'a retras, și partizanii sei stau acum gură căscată. Aceste însă se nu ne privească; însă Duminecă, în 15 Septembrie nou, înainte de ameză, când candidatul de deputat Mayer Károly cu vre-o câțiva șvăbași îngâmfați din Detta a plecat cu căruțele înspre comuna românească Opațița, pentru a face vezi Doamne vizită și a vorbi și promite câte verzi și uscate, — la sosire l-a întimpinat I. Popovici, fost învățător confesional, acum însă în pensiuie, cu așa o vorbire de te-ai fi putut lua cu mâinile de oap, zicând între altele, că cine voește să poate și convinge la casa comunală, despre bunățile făcute nouă de dl Mayer în cei cinci ani expirați. La aceste cuvinte un țeran a strigat »zăloage avem acolo«. Apoi așa un dascăl, care dela țerani păcînici și conștii în decurs de 25—28 ani a primit plată, acum vine să-i seducă, ba îi îndeamnă tot mai mult la rătăcire, rar găsești. Numitul dascăl a acățat și un steag pe casa-i proprie cu inscripția: »Éljen Mayer Károly«.

La întimpinare dintre alegători numai cei slabi de ânger și alții alcoho-lați au luat parte. Steaguri străine s'au văzut pe casa neguștorului Valeriu Jivan, fecior de popă, a cărui soție e nepoata archimandritului Filaret Musta, apoi pe casele celor dintăiu numiți.

Tot în acea zi d. a., deputatul Mayer a vizitat comunele Denta, Omor și Brestye. În Denta l-a întimpinat preotul Alexandru Luchici, în Omor a fost să-l întimpine și învățătorul Pavel Buză, care însă căutându-și de berea-i nici habar n'a avut de deputat.

Și mai ceva: în 8 l. c. n. a fost în Ciacova o conferență a partidului Mayer, la care a luat parte și învățătorul Ioan Popovici, dar' fiindcă n'a căpătat acolo papricaș, a luat parasolul seu cel roșu pe umăr și s'a grăbit cătră casă. Rușine.

Grănițerul călător.

Femeia în timpurile vechi.

Starea culturală a unui popor se judecă și după felul, cum se cinstesc femeile de cătră bărbații lor. De altă parte, membrii acelu popor vor fi cu atât mai bine educați, cu cât femeile vor fi mai morale și mai bine înzestrate cu cunoștințele, cari se recer mai ales pentru creșterea copiilor și pentru chivernisirea casei.

Posiția femeii era la popoarele din vechime foarte supusă. La *Chinezi* bărbatul avea, și mai are în parte și azi, dreptul de-a o bate ori-și-când, ba era chiar îndatorat la aceasta, dacă nu voia să fie batjocorit de alții ca om slab, supus muierii lui. Legea lui Manu, de care se țin locuitorii din *India*, zice, că femeii nu-i este iertat să

aibă voința ei proprie. Până e fată, e tatăl tutorul ei, după ce se mărită, bărbatul, la bătrânețe feciorii ei. Zarathustra filosoful *persian* zice: »Femeia trebuie să se uite la bărbat ca la Dumnezeu(!), recomandându-i, ca în fiecare dimineață să meargă înaintea bărbatului ei, încrucisându-și mâinile și întrebându-l de nouă-ori: »Ce vrei tu, doamne, ca să fac?« Tot așa trebuie să facă și fiica nemăritată față de tatăl ei sau față de fratele ei. Tot așa de tristă era soartea femeilor la *Arabi*. La săraci era femeia sclava, la bogați jucăria bărbatilor. Cele mai multe dintre popoarele orientale nu dădeau femeilor nici bătrânădeja într-o viață mai fericită după moarte, pentru-că credeau, și unele cred și astăzi, că femeia n'are suflet!

Popoarele europene n'au mers așa de departe, ca să nu le lase femeilor nici sufletul, dar' la ele aveau bărbații dreptul de proprietate asupra părții femeiești. *Gali* (locuitorii cei vechi ai Franciei) aveau puterea peste viața și moartea femeii, tot așa era la *Romani* la început. Cu mult mai aspră era soartea femeii la *Greci*. La aceștia aveau bărbații dreptul să-și vândă femeis ca o marfă sau să o dăruească după moartea lor prin testament ori-cui. Dreptul acesta de proprietate îl aveau și bărbații *germani*. E adevărat, că un scriitor roman, Tacitus, a lăsat o carte, în care descrie așa de frumos viața familiară la Germanii (Nemții) vechi și laudă așa de tare morala și cinstea, de care se bucură femeile germane, încât nu s'ar pute un traiu mai fericit. Cercetările făcute au dovedit însă, că și la Germani femeia era tot așa de asuprită, ca și la celelalte popoare din vechime. Și Germanul își putea vinde, dărul sau testa muierea, ca ori-și-ce altă proprietate a lui, el încă o pute chinul, ba chiar și ucide.

Mântuitoarea învățatură a Domnului *Isus Christos* a fost aceea, care a ridicat pe femeie din starea josnică, în care se afla. El a fost, care a zis: »Bărbatul va lăsa pe tatăl seu și pe mamă-sa și se va întovărăși cu femeia sa și vor fi amândoi una«. (Mat. c. 19 v. 5). Prin aceste cuvinte ale Mântuitorului s'a poruncit dragostea și alipirea completă între soți. Legăturile căsătoriei și sunt considerate la toate popoarele culte de cele mai sfinte și cu mult mai strînse decât cele dintre prieteni, pentru-că bărbatul și soția formează o unitate, care nu suferă nimic străin împrejurul ei.

Creștinismul este așadar acela, care a declarat femeia egală cu bărbatul, împărțindu-o de aceleași drepturi, pe cari le pretindea bărbatul păgân numai pentru sine.

Dacă și astăzi vedem destule căsătorii nefericite, cauza e de a se căuta în creșterea rea a soților, în sila, ce o fac unii părinți copiilor lor, dar' mai ales în venătoarea după un traiu material bun, lipsit de muncă, la care doresc prea mulți din viitorii soți și viitoarele soții. Numai conviețuirea amăsurat cuvintelor Mântuitorului poate fi fericită, altminterea căsătoria e tot păgână, ca în timpurile cele vechi, fie bărbatul, fie femeia stăpână.

APEL.

Simțind noi Panciovenii din ce în ce tot mai mult lipsa unei instituțiuni, care să facă posibilă poporului nostru român de aci și eventual și jur căștigarea cu ușurință de cunoștințe foloștoare și ougetând, că golul acesta s'ar pute umplè mai bine și mai potrivit prin crearea unei biblioteci oare-care, am decis înființarea unei biblioteci parochiale.

Ținem a observa la acest loc, că acestei biblioteci — cu considerare la împrejurările estraordinare din loc și jur — i-s'a destinat ori poate chiar predestinat o misiune culturală națională specială.

Lipsindu-ne însă necesarele mijloace proprii, apelăm prin aceasta cu toată căldura la bunăvoința și marinositatea on. public, dar' mai virtos apelăm la bunăvoința și marinositatea on. domni autori și editori, precum și la onor. noastre librării, ca prin donațiuni de diferite scrieri să binevoiască a ne ajuta întru ajungerea scopului propus.

Marinimoasele donațiuni rugăm a se adresa on. oficiu parochial gr.-or. român din loc.

Panciova, din ședința comitetului parochial gr.-or. român, ținută la 29 Iulie (11 August) 1901.

Iancu Cerbu,

preot ort. român.

George Hasan,

pres. ad hoc.

N. Tințariu,

not. com. par.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pentru economii nostri.

— Mașină de sêmănat. —

Vestim pe economii români din comunele de pe teritorul comitatului nostru, unde până acum nu se folosește mașina de sêmănat, că subsemnatul comitet central este aplicat a da în mod gratuit spre folosire mașina de sêmănat.

Cei-ce doresc să folosească această mașină să se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grăbire.

Mașina se ia în primire în Sibiiu și are să fie transportată la fața locului și îndărăt pe cheltuiala proprietarului, care o cere și care are să garanteze pentru înapoierea mașinii în timpul hotărât de comitet și în stare bună. În cerere să se arete și timpul, de când și până când voește să o folosească.

Dacă în comuna, unde se va duce mașina, nu se află om priceput la cărmuirea mașinii, comitetul își rezervă a angaja de aici un om priceput și pe cheltuiala celui-ce o cere.

Ar fi de dorit, ca frunțașii din comunele interesate să iee înțelegere în această afacere și cererile să se facă într-una pentru mai mulți proprietari.

Sibiiu, 25 Septembrie n. 1901.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Demetriu Comașu,

președinte.

Victor Tordășianu,

secretar.

PARTEA ECONOMICĂ.

Studiile economice în școlile noastre.

Nu e de ieri plângerea, că omenirea eșită de pe băncile școlii e mare parte pipernicită ca trup și slabă ca spirit întru cât privește puterea de observare a celor ce o încunjoară. Pentru de a împedea aceasta degenerare s'au introdus în școlile noastre și studiile economice și lucrul manual. Dintre studiile economice, cele mai ușor de predat în școlile noastre, cari toate, cu foarte puține excepții, au o bucată de loc, sunt grădinaritul și acolo, unde avem și învățătoare, lucrul de mână la fete. Grădinaritul, ca mijloc pentru ajungerea unei culturi omnilaterale, va ajuta mult la cultivarea simțului de observare, va înmulți, perfecționa și fortifica o mare parte din cunoștințele câștigate în școală, va fi un escelent mijloc pentru cultura estetică și va contribui mult la îmbunătățirea stării economice a țăranilor noștri. În ce privește lucrul de mână în școlile de fete, pe lângă cele înșirate mai sus în favorul grădinaritului, va avea să contribuie la păstrarea notelor caracteristice ale muncii femeiești naționale, ferindu-se, bine înțeles de a deveni un mijloc pentru propagarea luxului și străinismului.

În privința acestui obiect aflăm în »Revista economică« din Sibiu, care se ocupă adese-ori cu întrebări de cel mai mare interes pentru dezvoltarea economică a poporului nostru, un articol semnat »S«, pe care pentru lămurita espunere a stadiului, în care se află chestiunea aceasta, aflăm de bine a-l reproduce și în »Foaia«, ca astfel indemn să dea la cât mai mulți pentru a lucra cu toată rivna pe acest teren. Articolul prezintă cu atât mai mult interes, că el întâia oară scoate în mod mai evident la iveală faptul, constat de altminterlea de mai nainte, că micul nostru grup de învățătoare întrece în privința predării studiilor economice pe învățătorii noștri. Eacă un teren de nobilă emulațiune!

Articolul e următorul:

»Sunt 33 de ani dela aducerea articolului de lege XXXVIII. din 1868, prin care s'a pus baza organizării actuale a învățământului în școlile din Ungaria.

În baza numitului art. de lege s'au făcut dispoziții foarte salutare și în ce privește studiile economice, cari trebuie propuse: în școlile populare, civile, populare superioare, preparandii, în școlile de specialitate economice, etc.

Dispozițiile art. de lege XXXVIII. din 1868 s'au completat ulterior prin alte articole de lege, cari nu credem a fi de trebuință să le relevăm cu această ocaziune.

Credem însă că e la loc să vedem ce pretinde legea privitor la propunerea studiilor economice în școlile, ce s'a făcut din partea noastră în această privință și cari sunt rezultatele la cari am ajuns.

Între studiile economice, ce trebuie propuse în școlile se numără:

1. Pomăritul și legumăritul;
2. prăsirea și ținerea animalelor de casă folositoare, etc.;
3. economia casei, între cari ca cele mai principale (pentru fete):
  - a) lucrări de mână femeiești: împletitul, croitul, cusutul cu mâna și cu mașina și cârpitul;
  - b) spălatul și călcatul albiturilor;
  - c) gătitul și mâncărul etc.

Legea școlară din 1868 pretinde, ca fiecare școală populară, fiecare preparandie de feciori și de fete etc, să-și aibă grădina proprie, care să o folosească ca mijloc de învățământ neapărat trebuincios spre ajungerea scopurilor sale.

Satisfăcut-au autoritățile noastre școlare confesionale privitor la înființarea și folosirea grădinii școlare?

Autoritățile superioare, trebuie să recunoaștem, au făcut tot posibilul. Au indicat calea, au arătat folosul grădinilor, au dat ordinațiuni peste ordinațiuni. Nu mai puțin au stăruit senatele școlastice și oficiile protopopești. În comună însă calea s'a infundat. Oficiile parohiale și senatele școlastice parohiale în mare parte, nu putem zice, că au stăruit îndeajuns în această direcțiune și, unde ele au stăruit, nu s'a

ajuns nici pe departe scopul, din cauza altor factori, a căror lucrare a fost și este de asemenea indispensabilă. Primăriile și reprezentanțele noastre comunale din foarte multe comune n'au dezvoltat în decursul timpului nici un interes față de grădina școlară. Și în fine învățătorul, care este chemat să stăruie și el pentru înființarea grădinii, și îndeosebi pentru cultivarea ei împreună cu tineretul, a făcut doară și mai puțin. Nu credem să ne poată desminti cineva, când susținem, că nici un obiect de învățământ din școlile noastre nu e mai neglijat decât economia, și învățătorul de nimica nu se interesează mai puțin decât de grădina școlară.

Această aserțiune am dovedit-o cu un exemplu adus în nr. 30 al »Rev. Econ.« sub titlul »Grădinile de pomi școlare« în protopopiatul gr-cat. al Sibiuului, și am pute-o ilustra și cu altele.

Care poate fi cauza acestui rău, a acestei neglijențe condamnable?

Oare n'a ajuns baremi preoțiimea și învățătorimea noastră să se convingă de importanța grădinii școlare pentru învățământ și educațiune? Oare nu știu baremi acești doi factori din comună, că ea este o neapărată trebuință a timpului în care trăim? Și oare nici-acum să nu știe baremi majoritatea învățătorimii noastre, că ori-ce școală populară, dacă este să se corăspundă cerințelor timpului, trebuie să se folosească de grădina școlii ca mijloc de învățământ?

Se vede, durere, că cei mai mulți nu sîntem încă convinși de importanța grădinii școlare, prin care se poate răspândi multă, foarte multă cultură adevărată în masa poporului.

De aci puținul interes, ce se dezvoltă în genere pentru grădina școlară, prin care misiunea cea grea a școlii s'ar putea apropia cu pași repezi de ținta sa.

Ce fac preparandii noastre spre ajungerea acestui scop?

Desvoltă ele destul zel și lucră cu deplină pricepere? Și au ele la îndemână toate mijloacele trebuincioase.

Dela începutul erei constituționale preparandiile noastre au la îndemână câte o grădină, în care obiectele economice să se poată preda în mod practic

erau mici, și eu trebuia să port grija și de ei, și de casă, și de câmp.... După un an au început să vină pețitorii cu droaia.... Venit-au oameni și mai cu stare și mai săraci, dar' tot oameni de treabă și cinetii, oameni cari m'ar fi scăpat de multe griji, eu însă nu voiam să știu de nici unul.... Vezi, Doamne, eram atunci încă tineră și nu prea stam de vorbă cu ori-cine. Ghici de ce?!...!

Lenuța: Cum aș ști eu ghici?! Doară de dorul și de durerea ce ai simțit după bărbatul dintăiu....

Eva (rizând): Nici vorbă!... De când rămăsesse și învățătorul veduv, începusem a-mi uita de Tudor.... El, ce-i drept, nu 'mi-a vorbit nici-odată despre așa ceva, dar' muierile ziceau că așa ar fi bine,.... el cu plata lui și eu cu pământul meu, am putea trăi foarte bine.... Și eu credeam babelor pe cum imi cred și mie astăzi nevastele.... În toată Dumineca eram la biserică, la utrenie și la liturgie, la sărbători mai

„Țeranii noștri“.

— Piesă populară în 3 acte —

de

N. Macovișteanu.

Timpul: cel de față. *Locul:* o comună română.

Persoanele:

Traian, țăran, *Toma,* țăran avut,
Lenuța, soția lui, *Eva,* veduvă bătrână
Anica, nepoata ei, *Moise,*
Costică, june, *Sara.*
Coriolan, învățător,
Țerani, țărane, etc.

Actul I.

Reprezintă o casă țărănească.

Scena III.

Lenuța și Eva.

Eva (întră suspinând): El, el a trecut vremea mea și pace bună... de aș mai putea fi odată tineră... uite cum am încăruntit.

Lenuța: Ai încăruntit, dar' ai încăruntit în bine.

Eva: Nu s'ar diochia bine.

Lenuța: Cătu-i, da-i destul.

Eva: Par'că bogăția face pe cineva fericit....

Lenuța: Asta tocmai nu, dar' te scutește de multe griji și necasuri....

Eva: Așa era, dacă ar fi trăit fideiertat Tudor al meu (plânge) dar' așa... 'mi-a dat de cap un năcaz după altul (suspină adânc) și dintre toate nevoile, iaca 'ți-o spun numai ție, grija măritășului mai mult m'a îmbătrânit....

Lenuța (rizând): Doamne mamă Evo, știi că ești soadă....

Eva: Tu rizi, dar' așa este.... O! de eram eu cu 20 de ani mai nainte așa cuminte ca azi, nici un fir de păr nu 'mi-ar fi cărunt....

Lenuța: Zău, de te înțeleg....

Eva: Nu, tu nu mă înțelegi, dar' 'ți-o spune eu îndată toată întâmplarea mea, (cu voce bună)... Murise Tudor al meu, toată lumea imi era neagră, un an de zile zi de zi m'am dus la groapă și 'l-am tămăiat, imi era gândul tot la el, căci tare 'mi-a fost drag.... Copiii

În unele au predat și predau obiectele economice specialiști, absolvenți ai academiei agricole. Ear' unde au lipsit și lipsese specialiștii, au purtat și poartă această sarcină bărbați zeloși, cari de sigur au stărui să și însușească cunoștințele trebuincioase și să le poată preda elevilor.

Cum se face totuși, că învățătorii eșiți din preparandii noastre — să nu uităm nici pe cei eșiți din preparandii de stat, că nici acestia nu-s mai buni decât alții — cum se face de ei n'au întreprins și nu întreprind aproape nimic în interesul promovării economiei prin școală?

N'au isbutit doară pân' acum profesorii pentru studiile economice să inspire elevilor interes și dragoste față de obiectele economice, obiecte de primul rang pentru preparandii și în deosebi pentru școlăle sătești?

Nu le-a succes doară elevilor să și însușească dexteritățile necesare barem la prăsirea și nobilitarea pomilor și la cultura celor mai de trebuință legume?

Ori doară numărul obiectelor de învățământ din preparandii și celelalte școli este prea mare, și cu chipul acesta nu mai ajunge timpul și pentru obiectele economice?

Sunt oare obiectele economice mai greu de propus și mai anevoie de înțeles decât alte obiecte de învățământ?

Ori apoi sunt și alte cauze, cari țin în loc pornirea unui progres pe terenul economic cu ajutorul școlii?

Răspunsul la aceste întrebări nu e ușor. El însă ni-se va înlesni printr'un exemplu analog din viața școlii.

Între obiectele de învățământ economice se poate pune ca unul de importanță foarte mare: lucrul de mână, ce este obligatoric în toate școlăle de fete din orașe și din sate.

Cum adecă stă chestia lucrului de mână în școlăle noastre de fete!

Să o spunem drept: pretutindenea, unde o învățătoare pune piciorul, vedem urme de activitate din primul an. Învățătoarele propun și celelalte obiecte de învățământ în rînd cu colegii lor, cu învățătorii, în foarte multe cazuri țin deget cu ei, une-ori îi și întrec, rar de tot rămân în urma lor, și pe lângă ace-

stea o adevărată muncă de furnică și albină peste întreg anul în propunerea lucrului de mână, astfel că pe când marea parte a învățătorilor nu poate arăta ca dexterități tehnice — la examen, decât niște probe — numite caligrafice, — învățătoarele au produs cu fetițele în decursul anului sute de obiecte de industrie casnică, proprie a cultiva ochiul, mâna, judecata și inima, cum și a le inspira fetelor dragostea de muncă și a răspunde în același timp la nenumărate trebuințe neapărat necesare la casă.

Este nu numai justă pretensiunea dar' e și cu putință, că ceea-ce fac învățătoarele în direcția lucrului de mână și peste tot a industriei de casă, să facă și învățătorii, dacă nu în alți rami ai economiei, cel puțin în privința pomării și legumării. Pe când învățătoarele muncesc în decursul an. școlar cu atâta zel pentru propunerea lucrului de mână, și la examene dovedesc rezultate așa frumoase, tot așa ar trebui să muncească și învățătorii, ca la examen, văzând grădina școlară ca un raiu, încărcată de fel și fel de pomi și altoi, de fel și fel de legume și flori, și copiii și copilele înzestrați cu cunoștințele și dexteritățile de lipsă să ridă inima publicului privitor.

Că nu se face așa nici acolo, unde este grădina școlară, trebuie să o ascriem indolenței condamnabile a învățătorimeii, pe care o trimitem, cu cuvintele din scriptură...: »Mergi la furnică (învățătoare) o învățătorule și urmează văzând căile ei și fi mai înțelept decât dînsa...«

Cultivarea viței americane.

S'a adevărit, că vița noastră nu e în stare să lupte în contra *fitoxerii* și *peronosporii*, cei doi dușmani neîmpăcați ai ei, și nu rămâne alta decât viile pustiite să se înlocuiască cu altele, constatatoare din vița americană.

Între lucrările de lipsă la cultivarea viței americane cea dintâiu este: *rigolarea* sau săpatul la afunzime. Locul, unde e de a se planta vița americană, se sapă în decursul iernii. Săpătura se face astfel: la capătul din jos al viei se

sapă de-alatul un șanț afund de 79—100 cm. și de larg de 70—80 cm. Pământul scos din șanțul întâiu rămâne deocamdată unde s'a aruncat; cel din șanțul al doilea se aruncă în șanțul întâiu, dar' astfel, ca pământul dela suprafață să vină în fundul șanțului și cel din fund să vină la suprafață. Așa se urmează pînă se rigolează întreg locul.

Primăvara de timpuriu săpătura se mărunțește și obleşte cu ajutorul greblei, se formează rîndurile, și locul pentru fiecare viță se însemnează cu câte un par. Depărtarea vițelor trebuie să fie de 100—110 cm. și tot atâta și a rîndurilor. N'ar fi bine ca și în viile cele nouă să se vadă neregula din viile vechi, unde în foarte multe, nici nu e vorbă de rînduri regulate și vițe puse la asemenea depărtare.

Cu o săptămână înainte de sădit se sapă gropile; aceste trebuie să fie în spre răsărit dela par. Marginea de cătră par a groapei să fie costişe și vița să se așeze mai mult culcată.

Sădirea viței se face începînd de pe la mijlocul lui April pînă la sfîrșitul lui Maiu.

De sine se pricepe, că la sădirea viței omul să fie cu mare grijă: rădăcinile să se așeze bine, locul altoirii să rămână cam 2—3 degete afară din pământ și peste viță se pune țorînă amestecată cu năsip; gunoiul nu e de lipsă. După-ce astupătura s'a făcut pe jumătate, pământul se îndeasă cât mai bine cu un maiu făcut anume și se urmează mai departe cu ingropatul.

Partea viței, unde ea a fost altoită, trebuie să fie tocmai la suprafața pământului și se acopere cu năsip. Dacă năsipul ar fi prins scoartă, aceasta la 2—3 săptămâni după sădit se sfirmeste cu degetele, ca tinerele odrasle să poată eși la iveală fără împedecare. Când odraslele sînt de 3—4 degete, ceea-ce se întîmplă cam la 4—5 săptămâni după sădire, se stropesc cu apă, în care s'a topit peatră vinetă amestecată cu var.

Cu chipul acesta tinerele odrasle se scutesc în contra peronosporiei, care pe cum se știe îndeobște, atacă frunzele; stropitul cu apă de peatră vinetă se repetează de 3—4 ori în timpul

mari și la vecernie, numai și numai ca să-l pot vedea pe învățătorul... Cînta frumos precum cîntă și azi și tot întindea din grumazi cînd suia cu glasul, ... ear' eu credeam, că ridică capul să mă vadă pe mine, și toată roșiam în față...

El vezi bine, nu știa de toate astea nimic ori nu voia să știe...

Așa a trecut o zi după alta, eu am început dela un timp să îmbătrănesc și bucuros aș fi luat pe ori-care...

Vezi așa dragă Lenuța, m'a încărunțit grija dragostei fără de vreme...

Lenuța: Lasă mamă Evo, că-i bine așa, numai tu să fi sănătoasă...

Scena IV.

Traian, Lenuța și Eva.

Traian (întră voios): Bine ai venit mamă Evo, ... dar' ce veste ne-ai mai adus...?

Eva: Nimic dragă, nimic, ... prasnice nu sînt, nunți nu se fac și alte noutăți nu prea avem la noi în sat...

Traian: Ai drept, că nunți și prasnice nu se fac, dar' se fac lucruri mai mari decât acestea...

Eva (curioasă): Oare ce poate fi?...?

Lenuța (cam ironie): Ei ce să fie, va fi earăși vre-un consorțiu...

Eva (rîzînd): Ca cel de acușă-i anu...

Traian: Nu-i nimic de ris mamă Evo, o să facem un lucru bun numai voie să avem...

Eva: Voe veți ave voi, dar' nu veți prea ave de altele... (ride).

Lenuța: Eară ati început lucruri, care nu-s de voi!...

Eva: Ascultă de dascăl și de...?

Traian (întrerupîndu-o): Da, da tocmai îmi spuise domnul învățător, că va merge la d-ta să vorbească ceva...

Eva (plăcut surprinsă, întrerupîndu-l): Cum? dl învățător zici va veni la mine...?

Traian: Da, vrea să te roage să stai într'ajutor...

Eva: Eu, să-i stau într'ajutor?!...

O! de ce nu, de ce nu... (nerăbdătoare) mă duc, mă duc (vrea să plece).

Lenuța: Mamă Evo, dacă-i vedea pe Anica spune-i să vină acasă cu copiii...

Eva (grăbită): Îi voi spune, îi voi spune, îi voi spune, de voi vedea-o, mă duc, mă duc, rămîneți cu sănătate...

Traian (privind spre stradă): Ian' uitați, ce face sârăoia; vedeți cum au plecat bieții oameni luând lumea 'n cap de foame!...

Eva și Lenuța (deodată) Doamne fi cu ei...

Lenuța: Vezi mamă Evo, vezi năcazul lor și nu te mai văieta că ai încărunțit fără de vreme...

Eva: Ai drept, ai drept, dar' mă duc, mă duc, că mă va aștepta dl învățător (se aude lătrat de căne, Eva pleacă, la eșire se întîlnește cu greul (evreul), și cuprinsă de spaimă se întoarce închizînd ușa după ea). Vai de mine Traiene, ian' vezi parcă ucigă-l crucea stă înaintea ușii... se aude lătrat de căne.

Traian (deschide rîzînd): Mai știi! o fi... (Va urma).

verii. Cu prilegiul întâieii stropiri se pune peatră vinetă mai puțină în apă, ca nu cumva fiind prea tare mai mult să strice decât să ajute. La celelalte stropiri treptat apa se face tot mai tare.

Pentru-ca să-i umble bine, viia nouă trebuie să se sape mai de multe-ori; când sunt de 25—30 cm. odraslele se curăță de cărcei și se leagă pentru întâia-dată de pari. Aceasta însă e o lucrare foarte gingașe, pentru-că odraslele se rup ușor și prin urmare trebuie să se porceadă cu mare grijă. Nici săpatul dintăiu nu e mai puțin gingaș, pentru-că în decursul lucrărilor pământul s'a bătucit și întărit, astfel că săpându-se în glii mari, aceste pot să ajungă pe odrasle, nimicind mulțime din ele. Și tocmai de aceea trebuie să se caute un timp potrivit spre acest sfârșit s. p. după o ploae.

Despre celelalte lucrări cu alt privilegiu. **R. Simu.**

Ingrășarea găștelor.

Apropiindu-se timpul priincios, pentru de-a proceda la ingrășarea acestor paseri atât de căutate și gustate de unele persoane, cred că fac un serviciu dând metoda de ingrășare rațional.

Gâsca este un animal domestic, care este cel mai ușor de ingrășat: această operație ține aproape patruzeci de zile și se face de obicei în două epoci ale anului: primăvara și toamna. Acest din urmă sezon e însă cel mai priincios, căci dă rezultatele cele mai bune.

Pentru a obține starea cea mai completă de grăsime a găștei, cu deosebire aceea când ficatul ia o dezvoltare fenomenală, care constituie mănecarea cea mai căutată (le foie gras) trebuie să procedăm ca specialiștii din Taubausa și Strasburg, unde aceste paseri sunt crescute și ingrășate pe o scară foarte întinsă.

Eată cum se procedează în aceste localități, după D. Pelletan, care descrie procedeul în tratatul seu »Pigeons Dindous, Oies, Canards«.

Hrana, aproape exclusiv, a găștelor de ingrășat este cucuruzul uscat, sau pe care-l ținem câteva ceasuri în apă; cantitatea necesară pentru ingrășarea completă a unei găște este de aproape 65 chlg.

Găștele sunt închise într'un loc strimt și întunecos, unde sunt îndopate de două sau trei ori pe zi, după-cum voim ca ingrășarea să aibă loc mai curând sau mai târziu. Ne servim pentru îndopat de o pâlnie, al cărui tub e tăiat în forma ciocului de flaut și rotunjit ca să nu rănească gîtul animalului. Se ia fiecare găscă între genunchi, i-se deschide ciocul introducându-i-se pâlnea în beregată (esofag), apoi se toarnă cantitatea de grăunțe, care se îndeasă ușor cu un bețișor rotund. Din când în când în timpul acestei operațiuni i-se dă găștei câte puțină apă sărată.

Astfel tratată, găscă ajunge greutatea de 10—11 kilograme cel mult și 8—9 cel puțin. Ficatul ei se mărește de trei ori cât volumul său obișnuit; ear' greutatea îi ajunge adesea peste 500 și chiar 700 grame. În această stare de

ingrășare, sângele găștei se decolorează, tot asemenea și ficatul ca și carnea din cauză, că sunt încărcate cu globule grase.

În Alsacia, la Strasburg și prin împrejurimi, găștele se ingrașă cu deosebire și în singurul scop de-a obține supraingrășarea ficatului.

Pentru aceasta paserile sunt închise în cotinețe curate, împărțite pe compartimente individuale; fiecare compartiment e așa de strimt, încât animalul nu se poate mișca din loc, și nici atinge cu vecinele sale. Păretele din față al cotineței are o deschizătură, pe unde găscă poate scoate doar' capul spre a bălăci cu ciocul într'un vas cu apă curată, în care se pune puținel cărbune de lemn bine pisat.

Găștele se îndoapă de două-ori pe zi, fie cu mâna fie cu pâlnea, hrânindu-le tot cu porumb uscat sau care a stat 2—4 ore în apă, în care s'a pus puțină sare sau un cățel de usturoi.

După fiecare îndopare lăsăm găștele în libertate câteva minute, după care le punem în închisoarea lor până la noua operație a îndopării. Aceste închisori trebuie să fie așezate într'un loc cam întunecos, liniștit și cu o temperatură dulce și uniformă.

După două-zeci sau două-zeci-și-două de zile de tratament ce am arătat, se administrează găștelor în fiecare zi, timp de 4—6 zile, câte o linguriță de ulei de mac.

Ingrășarea se termină în 24—26 de zile, dar' de multe-ori animalul nu poate suporta regimul la care e supus. În acest cas se taie înainte spre a nu muri; de aceea cel-ce îngrijește de paseri trebuie să fie cu atențiune pentru fiecare spre a-i observa zilnic dispoziția și starea sănătății.

La primul moment s'ar părea, că sistemul de ingrășare e greu, dar' e destul ca să-l înceapă și să aibă voință cineva pentru aceasta și va vedea ce rezultate frumoase obține. **M.**

A XII-a

Esposiție de vite aranjată de »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului«.

(Urmare și fine).

III. DISPOZIȚIUNILE DE PREMIARE.

A. În general.

1. Scopul esposiției este mai ales a jurni și incurgia adevărata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vedită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rînd cu vitele oare-cum desevirite. Intervenind împrejurările de mai sus, chiar și întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar' nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este iertat a premia vite hotărît rele sau avînd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde indetule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot de-

stina pentru o altă grupă. Premiile, care din una sau altă cauză nu s'ar fi împărțit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia, care au prăsit înșiși vitele, vor avea întâietate față cu aceia, care au spus vite prăsite de altoineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie $\frac{1}{4}$ an cel puțin.

5. Același esponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunînd că vitele lor sînt deopotrivă.

B. În special.

I. Bovine (viței, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care intrunesc în mare măsură însușirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blînde, lăptoase, bune de prăsilă și de ingrășat.

Față cu vitele corcite se va da întâietate vitelor din rassa curată.

2. Între scăderile, care nu îngăduie premiarea se numără: Trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit sau cu boale înăscute, cum și scăderi care supără vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urite etc)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg și foale șerpuit de vine groase; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt și moale și avînd patru țife moi, deopotrivă de mari; piele molatică, păr subțire și privire blîndă.

4. Ca bune de ingrășat sînt a se considera mai ales vitele trunchioase cu capul mic, oase subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, coapsă lătareată, piele mișcacioasă, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice, copite sănătoase, mers vioiu și regulat.

II. Oi.

1. Întâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnose, lăptoase și bogate în lână frumoasă și subțire, moale și lungă, deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiul vestit și însoțite de miei cu blană aleasă.

2. Rassa țigăie și stogoșe se preferă rassei bîrsane (țurcane).

Din vedința comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului« ținută la Sibiu, în 6 Septembrie n. 1901.

Dem. Comșa,
president.

V. Tordășianu,
secretar.

SFATURI.

Când se culegem poamele iernatice ?
Până-când sînt frunzele de pe pomi încă verzi și nu cad, cresc și merele și perele iernatice. De aceea să nu le culegem înainte de a îngălbinii și căde frunza. Peste tot să nu le culegem până nu începe să înghețe tare noaptea, căci numai atunci înceată și circulația sucului prin pomi și poamele nu cresc mai departe.

CRONICĂ.

Denumire. Dl. Victor Ancean, notar la tribunalul din Sibiu, este denumit sub jude la judecătoria cercuală din Baia de Cris.

Cununie. D-nul Ioan Furdianu și d-șoara Lucreția Nicorescu își anunță cununia, ce se va ține în 16/29 Septembrie a. c. în biserica gr.-or. română din Făget.

Waldstätten în România. După o sigură informație inspectorul general al armatei austriace F. Z. M. contele Waldstätten cu un număr de oficeri va asista la manevrele din Râmnic ale armatei române. La aceste manevre sunt concentrați 55 mii de soldați infanteriști.

Din arhiepiscopia Blajului. Cu terminul de 15 Oct. se escrise concurs pentru ocuparea parohiei patronate Roșia-montană, districtul Roșiei. Petițiile au să cuprindă biografia competentului și să arete activitatea lui de până acum.

Cărți apărute. *Supplex Libellus Valachorum*, de domnul Dr. Elie Dăianu, a apărut acum de curând în text latin și român într-o elegantă broșură.

Prețul 1 cor.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului, a scos în traducere o broșurică cu folositoare instrucții. Broșura are titlul *Povește pentru apărare împotriva gărgărișelor care stredelesc mugurii*. Prețul 10 bani. De vânzare la Reuniune în Sibiu.

A șeptezeci și șesa confiscare. »Deșteptarea« din Cernăuți a îndurat cu nrui seu din Joia trecută a șeptezeci și șesa confiscare a primului articol. Felicităm din inimă redacția pentru acest însemnat record ce l-au ajuns în lupta pentru drepturile Românilor bucovineni.

Contra viperelor. Înmulțindu-se foarte tare viperele și alți șerpi veninoși în comitatele Scepus, Lipto, Caraș-Severin, Timiș și Hunedoara, ministrul de interne a dat o ordinațiune, prin care se statoresc premii de câte 50 bani pentru fiecare cap de viperă. Se înțelege, că premiile se dau numai pentru omorirea de șerpi veninoși, nu și de cei nesticăcioși.

Contra cămătarilor. Preotul catolic din Ciongrad, Antoniu Hegyi a scris în foaia *Tiszavidék* trei articoli în contra cămătarilor Jidani. Procuratura din Seghedin i-a intentat proces de presă pentru că ar fi »vătămât« pe Jidani. Curtea cu jurați l-a declarat însă nevinovat.

Mustrea conștiinței. În Franța a fost ucis acum 2 ani un negustor, când călătoria pe tren. Familia lui a publicat, că dă 10.000 de lei celui ce îl va descoperi pe ucigaș, dar până acum îndesert. Zilele trecute a primit veduva ucisului următoarea epistolă: »Vă fac cunoscut, că pe bărbatul d-tale eu l-am ucis. Mustrea conștiinței nu-mi dă pace. Știu, că mă dau pe mâna morții, dar nu-mi pasă, mai bucuros mărturisesc totul. Artur Strubbe, soldat în legiunea străinilor din Algeria«. Soldatul e acum în închisoare. Advocații își sparg capul, că oare cele 10.000 de lei nu va trebui să i-le plătească veduva, de oare ce ucigașul a descoperit pe ucigaș. Atâta ar trebui, ca să mai fie și premiat.

Inmormântarea lui Mac Kinley. Ziua înmormântării lui Mac Kinley s'a sărbătorit în New-York în modul următor: Toate prăvăliile au fost închise, nici trenurile, nici vapoarele nu mai circulau. Sute de mii de oameni eșiră din biserici, unde s'a făcut parastas. Fiecare avea un semn de jale. Mulți purtau vioarele, cari au fost florile cele mai plăcute ale lui Mac Kinley. Punct la 2½ ore s'a dat signalul, că în Canton s'a început serviciul înmormântării. Toate clopotele au început să sune și oamenii au stat toți pe loc. Bărbații și-au descoperit capetele și toți au început să se roage. Tăcerea cea adâncă era întreruptă numai de plânsul femeilor. După 5 minute a intrat eară vieață în masele amuțite.

În preajma alegerilor. Bătăile și vătăările de sânge continuă prin țeară. În Cașovia s'a născut ceartă între alegători, pe cari au vrut să i potolească poliția. S'a escat apoi ceartă între poliție și popor, acesta au aruncat cu bolovani, poliția a tăiat cu săbiile, și urmarea a fost, că vre-o 40 de răniți au rămas pe câmpul de luptă.

În Cristurul-săcuiesc s'au luat alegerii de cap, dar paguba au plătit-o mai cu seamă Țigani, cărora le-au spart toate instrumentele de muzică. Un Săcuie a rămas lat, popii Gálfalvi János din Gagy i-au rupt un picior.

Fapta unui nebun. În Vislo (l. Biserica-albă) a fost un nenorocit reîntors de curând din casa nebunilor. Săptămâna trecută au aprins două case. Focul s'a lăsat în mod îngrozitor, așa că curând treizeci de case au fost prefăcute în sorum. O femeie bătrână încă a ars, doi copii mici au fost călcați de pompa de foc și muriră după câteva ore. Nebunul a fost ucis de mulțime cu furcoale.

De-ale domnișorilor. Un doctor în drepturi, candidat de avocat din Seghedin a dus o vieață așa de destrăbălată, încât s'a văzut încureat în datorii, cari și pentru părinții lui au fost prea mari, așa că n'au vrut să-l mai ajute. Ticălosul a spart atunci cassa de bani a tatălui seu, furând tot ce a aflat în ea. Tatăl seu a făcut arătare la poliție și domnișorul e silit acum să întrerupă pentru câțva timp traiul cel bun.

Hoții și scheletul. Niște hoți au intrat într-o noapte în sala, în care se păstrau colecțiunile gimnasiunii din Ghicin. Neavând ce face cu sculele aflate acolo, s'au apucat să spargă un dulap mare, în care credeau, că vor afla lucruri de preț. După ce au spart dulapul, au căzut peste ei un schelet de om, care i-a spăriat așa de tare, încât au fugit ca nebuni, lăsându-și la fața locului haine, pălării și instrumentele de spargere.

Căderea unui meteor. Vineri seara locuitorii comunei ungurești Hosszumező au fost cuprinși de spaimă. Un meteor greu de 8 măji metrice a căzut cu mare șgomot și s'a cufundat adânc în pământ. El răspânda o căldură atât de mare, încât nu putea nimeni să se apropie de el.

Necrolog. *Ilie I. Hentes*, proprietar în Ocna-Sibiului, după lungi și grele suferințe, împărășit fiind cu sfințele Taine, a adormit în Domnul Duminecă, în 9/22 Septembrie a. c., la 4½ ore d. a., în state de 57 ani și al 29-lea al căsătoriei. Rămășițele pământești s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiterul gr.-or. din Ocna-Sibiului.

La fondul de 20 bani întemeiat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu pentru acuirea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriagilor români din Sibiu, au contribuit următorii: Iacob Popeneacu, protopr.-jude, Veneția-inf., Ioan Popeneacu, preot, Alexandru Popeneacu, școlar, George Popeneacu, plugar, Nicolae Popeneacu, econom, Nicolae Nic. Popeneacu, plugar, Ieronim Popeneacu, econom, Samuilă Popeneacu, plugar, toți din Veneția-inferioară și dela fiecare câte 20 bani; Amalia S. Popeneacu, (Veneția-inf.) 40 bani.

„Atentat contra limbii maghiare“. Senatul școlar din Biserica-albă în ședința reprezentanței orașenești a propus, că: după ce Biserica-albă, respective întregul vechiu district grănițesc oam de 30 de ani încoace a fost unit cu țeara mamă, să nu se afle vecinic în poziție excepțională în privința afacerilor școlare și să nu aibă numai datorințe, ci și drepturi, legile țării aduse pentru educațiunea poporului în toată estensiunea lor să intre în vigoare. S'a hotărât, că să se aștearnă o cerere ministrului, în înțelesul căreia naționalitățile și confesiunile să poată introduce în școalele lor limba maternă pentru toate obiectele. Din incidentul acesta foile șoviniste tipă de spaimă, că se face atentat contra limbii lui Árpád și au obrazul a pretinde încunjurarea legii, când e vorba de drepturile naționalităților.

De-ale Rușilor. Mai multe torpiloare rusești au intrat pe Dunăre în România până în portul dela Galați. Fiind aceasta o necuviință, guvernul rusesc trimite la sfârșitul acestei luni pe generalul Constantinovici, guvernatorul Basarabiei, la Iași și de-acolo la Galați, unde va aduce regretele șefilor săi d-lui general Băicoian, comandantul Corpului III. de armată, pentru încursiunea făcută în brațul Chilie de torpiloare rusești. Oficerii ruși, cari s'au făcut vinovați, sunt deja transferați prin orașe din Siberia.

Grijiți de copii! În curtea unui plugar din Vadászerdő ferbeau licitar (miere) de prune. Unei fetițe a acestuia, apropiindu-se prea tare de foc, i s'au aprins hainele. Până să-i sară în ajutor biata copilă a murit din cauza arsurilor.

Din Stănești pe Siret se scorie, că Sâmbătă în 14 Sept. a. c. a picat băeșelul în vîrstă de un an și jumătate al lui Petrea Căstureac de pe cuptor în gura vetrei plină de jărătic. Băeșelul a fost scos în urmă la țipetele sale de părinți prin ușuța vetrei, dar ce folos, că fript mai de tot a murit în urma ranelor. Părinții cari nu erau în casă și l-au lăsat astfel fără paza, au acum a răspunde înaintea judecătoriei.

Doamnele și bucătăria. În Sângiorgiul-de-pădure d-na Zeyk, nevasta marelui proprietar de-acolo, s'a apucat să facă o friptură cu foi de dafin (lurben). Necunoscându-le bine, a pus în locul lor foi de oleandru, cari sunt veninoase. Măncând din friptura aceasta, s'au arătat numai decât semnele înveninării și noroc cu medicul venit în grabă, că plătea scump încercarea de-a se apuca ea să facă de mâncare.

Terorismul din Șigeti. Sâmbătă erau să se țină procesiunile evlavioase obicinuite în tot anul la biserica din Șigeti. Ca și în trecut, autoritățile politice au trimis însă la fața locului într-o trupă de gendarmi înarmați. Amărăciunea poporului e la culme. Toți pașii făcuți pe la autorități și la episcopul Szabó au rămas fără rezultat.

Promoțiune. Domnul Lucian Borcia din Sibiu a fost promovat Sămbătă în 21 Septembrie a. c., la gradul de doctor juris de către universitatea din Cluj. Felicitările noastre.

Dela petrecerea poporală. La inițiativa luată din partea „Siebenbürgisches Karpathenmuseum”-ului din Sibiu s’au făcut în atelierul fotografic E. Fischer un număr mai mare de fotografii ale celor mai caracteristice porturi populare, între care și mai multe din cele ce au fost premiate. Portretele, cari s’au încorporat colecției museului mai sus amintit, sânt escelent succese.

Încă în decursul petrecerii populare s’au cumpărat prin custodele museului, domnul Emil Sigerus, vre o câteva bucăți din îmbrăcămintele țărănești, cari deasemenea sânt espuse în museul carpatin al Transilvaniei. („Siebenbürgisches Karpathenmuseum”).

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” s’a constituit în ședința sa ținută în 2/15 Septembrie a. c., sub presiulul prea onoratului domn director Dr. Eusebiu R. Roșca în modul următor: președinte Dr. George Proca, prof. seminarial; vicepreședinte George Tulpure, cl. c. III.; archivar și not. al com. Dumitru Borcia, cl. c. III.; notar al soc. Nicolae Perian, cl. c. I.; cassar Nicolae Fedorian, cl. c. II.; controlor Remus Roșca, cl. c. I.; bibliotecar Ioan Morariu, cl. c. II.; vicebibliotecar George Preșmerian, ped. c. I.; redactor al foii „Musa” Zaharie Mihălțan, cl. c. III.; econom Ioan Dima, ped. c. III.

Membrii comisiunii literare: Augustin Bodea și Ioan Romoșan, clerici c. III.; George Bărescu și Nicolae Șoneriu, clerici c. II.; Aurelian Oancea și George Tocit, clerici c. I.; Eugen Crăciun și Nicolae Vlad Stezar, ped. c. III.; Ioan Pascu, ped. c. II.

Joc primejdios. Copilul de șese ani al țeranului Mitru Popa din Feketegyörös își legase o funie de gât și alerga pe stradă jucându-se de-a caii. Trecând o căruță pe acolo, a legat capătul funiei de șirigla ei sărind apoi plin de voce după ea, fără să-l observe omul din căruță. Plecând caii la fugă, bietul copil a fost tirit după căruță rămânând mort până să oprească căruțașul.

Daruri pentru biserică. Domnul Marian Herbu a donat bisericii din Bania (Bănat) două cruci în preț de 12 floreni.

— Dl. I. Dordea, fost preot în Birghiș a făcut o fundațiune de 110 cor. pentru biserică noastră, cu condițiunea, ea după 5¹/₂ ani din interese să se folosească spre împodobirea bisericii până la anul 1921, ear’ de atunci încolo ¹/₄ din venite, rămânând ¹/₄ să fie capitalizat. *I. Oros, epit. I.*

Rectificare. Un domn, care a iscălit Ioan German, a făcut proasta glumă, de a trimis la „Tribuna” din Sibiu înștiințarea, că domnul Sebastian Radu și domnișoara Virginia German din Gabrud ar fi fi fidanțați. Din greșeală — căci numai înștiințări *tipărite* se dau în foaie — corespondența au ajuns în tipografie și s’a tipărit pentru „Tribuna”, de unde am luat-o și noi. Acum aflăm, că din tot lucrul nu e nimic adevărat. E semn de lipsă de cultură, când cineva face un astfel de lucru față de un bărbat, dar’ a batjocori o femeie, care nu se poate apăra, e mai mult decât bădăranie.

Pentru cei ce merg la America. În urma uciderii presidentului Mac-Kinley, s’au înăsprit foarte mult măsurile la debarcarea în New-York. Călătorii, cari nu vor ave pasapoarte în regulă, vor fi trimiși eară înapoi în Europa, fără să fie lăsați să pășească pe pământ american.

Petrecere. Tinerimea adultă română din Agnita sub conducerea învățătorului Ioan Paicu invită la producțiunea teatrală împreună cu cântări și declamări, ce se va aranja Duminecă, în 16/26 Septembrie 1901 în sala hotelului Agnita. Începutul ¹/₈ ore seara. Locul I. 1 coroană, loc. II. 70 bani loc. III. 50 bani. Familia à 3 persoane 2 cor. 40 bani. Venitul e destinat spre scop filantropic. Ofertele se vor cuita publice. După producțiune urmează joc. *Musica din Făgăraș.*

La școala de cadeți din Sibiu a fost primit și Stefan Sarkadi din Oradea-mare.

Agata Bărescu, vestita tragediană (teatralistă) română e greu bolnavă, după-cum spun foile din Berlin. La sfatul medicilor nu va mai pute juca mult timp.

De-ale brigantilor bulgari. Brigantii bulgari, cari au răpit pe misionara americană Miss Stone, au cerut ca preț de răscumpărare 30.000 lire turcești. După-cum se vestește, ei ar fi aplicați să-i redea libertatea fără răscumpărare, dacă persoanele condamnate până-acum în mișcările macedonene vor fi amnestiate de guvernul turcesc.

— Doisprezece briganti bulgari au atacat lângă satul Racovo călători macedoneni, jefuindu-i. Pe frații Zoton i-au dus la un loc ascuns, unde i-au supus la chinuri îngrozitoare. Pe urmă i-au tăiat unuia dintre frați capul, pe care i-l-au celuilalt, ca să-l ducă acasă. Causa acestei cruzimi se esplică din împrejurarea, că familia Zoton a luat adese-ori poziție contra agitațiilor comitetului macedonean.

„Clipe de răpaus” un volum elegant de schițe și narațiuni scoase din relațiunile noastre de viață, scrise de pseudonimul Sorcovă, sub care se ascunde un autor român ardelean de cel mai bun nume, va apăre în estensiune de circa 12 coale de tipar 8° în tipografia A. Murășan din Brașov, pe la mijlocul lui Octomvrie a. c. Prețul de abonament: 2 cor. (Pentru România 2 lei 50 bani). Pentru porto postal sânt a se plăti de exemplar pentru Ungaria 20 bani (pentru România 40 bani). Colecțiunii primesc după 10 exemplare abonate și plătite înainte unul gratuit.

Cuprinsul: Sărmanul Fekete Józka. — Dintr’ o carte din anul 1999. — Un signal de foc. — Un om al situațiunii. — Vodă Dospitu, al cu nărozile. — Un cățel și un bal, cari mi-au păpat două cariere frumoase. — Din studiile mele despre prostie. — Istoria unei contre. — Moravuri contemporane. — La băile din Noroioasa. — Răsunarea lui Sănducu. — Unul din Gura-Fleanș. — Popa Șandru. — Mister William Sorcovă, reporter of „The New-York Herald.”

Somn de 22 zile. În spitalul Czarskozdł din Petersburg un bolnav cu numele *Mai Pikkalen* a durmit chiar 22 zile. Cu mare greu a succes să-l trezească din somnul letargic. Se credea, că în urma somnului o să-i fie mai bine. La câteva zile însă boala i-s’a agravat, tot corpul și-l simțea amorțit. De giaba i-l-au massat, starea nu i-s’a îmbunătățit. O zi mai târziu s’a observat la bolnav o stare psihică estraordinară, care li pricinuia halucinații continue. După multe sbuciumări acum e alienat și i-l-au internat într’ o casă de nebuni.

Dela petrecerile noastre. Tinerimea română din Uioara-superioară au aranjat la 1 Septembrie o petrecere de vară împreună cu producțiune teatrală. La această producțiune s’au distins tinerii Ș Lazar, N. Șerb, N. Baci, Maria Nemeș, Elena Murășan, în piesa lui Negruzzi „Cărlani”. S’au cântat prin corul mixt mai multe poesii și s’au predat mai multe declamațiuni, cari toate au plăcut mult. Între diletanți au mai fost și V. Haiduc, I. Sălăgian, P. Chioresan, Anisia Murășan, Ana Sasu și Ana Diacu. Toți tinerii, incinși cu brăne naționale, s’au purtat foarte brav, așa că numai laudă li-se cuvine. După producțiune au urmat joc românesc și cină comună, la care ne-am petrecut tot cu cântece și jocuri naționale până în zori.

Această petrecere au uimit publicul român și pe numeroșii străini, cari au alergat ca să vadă teatru românesc. Reușita petrecerii se poate mulțumi zelului Gregoriu Baci, pedagog, care nu și-a pregetat a instrua pe cei 12 tineri timp de 6 săptămâni în foată seara. De aceea li aducem mulțumită lui, preotului nostru, care a dat mână de ajutor și bravului țeran Ioan Crișan, care ne-a dat ograda de 2-ori în folosul petrecerii, tot asemenea și publicului, care au fost de față.

Subtrăgând din venitul total de 70 coroane șpeșele, a rămas un venit de 50 coroane, care s’a dat pentru biserică gr-cat. din loc, ce a fost ars în anul 1898.

Au suprasolvit următorii domni: Bocșan (Uioara), 40 bani; Benedek Farkas (Uioara), 10 coroane și Ionász (Murăș-Uioara), 1 cor. 40 bani. *Ioan Ursu, curator.*

Dela curtea Țarului Alexandru III. Jules Hoche, profesorul de franceză a băieților fostului Țar Alexandru III, — a lui Nicolae — Țarul de acuma și fraților sei, publică după însemnările ce și le-a făcut zilnic atunci, următoarele notițe interesante: „Copiii lui Alexandru al III-lea, erau toți foarte prietenoși, supuși și curtenjeși.

Tatăl lor i-a obicinuit cu traiul familiar și a sădit în ei principiile de drept și dreptate, ceea-ce caracterizează și domnia lui. Între așa împrejurări, creșterea lor mergea întocmai ca și a băieților altor cetățeni.

Era cu mult mai liberală decât a prinților germani, dând băieților teren vast în ougetarea liberă și dezvoltarea individualității lor personale.

Nicolae, — pe atunci comandantul cazacilor — trebuia să-i aștepte etatea de 18 ani până-ce i-a fost permis să fumeze prima țigaretă.

La astă etate de altcum, ajung prinții rusești maioreni, — de aici înainte le este permis să se amestece în afaceri de ale statului. Până la astă etate sânt priviți de băieți.

Ei însă își petrec bine de altcum, — patinează, se sanie călăresc etc.

Dumineca apoi le e permis să și primească prietenii cu cari își petrec tare bine. La mâncare li îmbracă pe toți în haine roșii. Aici sânt serviți de cătră niște sclavi negrii, aceste animale fidele, — a cărora riset curios amusează mult pe băieții Țarului, — cari în decursul mâncării își petrec și cu aceea că aruncă unul în altul cu gloanțe de pâne.

Creșterea lor e incredințată generalului Danilovic, și alor doi profesori, unul francez și unul german.

Ucis de mașina de treerat. În Sănbenedec (comit. Murăș-Turda) țeranul Ioșif Nica și-a adus mașina de treerat. Apropiindu-se prea tare de ea, i-l-au apucat, rupându-l peste mijloc. După puțin chin a murit.

Concurs. bis-scol. Archid. gr.-or. Sibiu. Parochiile din Brad (ppresb. Zarand) și Sân-Petru cu filia Uciuc, (ppresb. Hațeg). — Staț. invăț. din Sân-Iacob-murășan, (ppresb. Turda).

Din diecesa gr.-or. Arad Parochiile Pâncota (ppr. Șiria), Butani-Magieșii, Baloiș (ppr. Peșteș), Hodoni (ppr. Timișoara).

Știri mărunte. Pe linia Moscva-Oazan la gara Tilvoff un tren militar s'a ciocnit cu unul de povară. Șese vagoane s'au sfărâmat. 53 soldați greu răniți.

— În Brema au arestat pe un anumit Gédling, funcționar de bancă, constatându-se că a defraudat 74 mii de marce.

— Octavianii școlii reale din Zagreb au declarat grevă contra profesorului de matematică. Direcțiunea nu admite cererea lor și se crede, că clasa va fi eliminată.

— Eudokia Goucsarjuk, actriță de renume din Moscva, s'a aruncat din fereastra etagiului al patrulea și a murit momentan. Causa: dragoste nefericită.

DIN LUME.

Uciagașul lui Mac Kinley condamnat.

Czologosz, uciagașul lui Mac Kinley, a fost condamnat la moarte. El a fost executat prin electricitate Sâmbătă.

Tarul în Germania și Franța.

Săptămâna trecută a vizitat Tarul Rusiei pe împăratul Germaniei la Danzig și pe presidentul republicii franceze. Cu acest privilegiu s'au ținut din partea căpeteniilor statelor deosebite vorbiri, accentuându-se în toate prietenia între state și dragostea de pace.

O primire din seamă afară strălucită 'i-s'a făcut Tarului în Franța, unde înșe n'a voit să viziteze și Parisul, ci a stat numai în Dunkerque, Compiègne și mergând și la Reims, a vizitat vestita catedrală de acolo, în care se ungeau în timpurile trecute regii Franciei.

Rusia se pregătește să culeagă roadele ultimei vizite a Tarului în Franța. Scopul principal al acestei călătorii a fost facerea unui împrumut de un miliard de franci, cari se va și efectua, dar numai după trei luni. O parte mare din aceasta sumă e destinată pentru construirea de nouă linii ferate.

Franța și Turcia.

În cercurile guvernului din Constantinopol sînt foarte indispuși din cauza atitudinii Rusiei și Franciei. Nerinduielile escase în apropiere de Aleppo sînt privite ca rezultatul aștărilor franceze, deasemenea și vecinica neodihnă a seminiilor Drusilor. Și în Palestina ese tot mai mult la iveală propaganda rusească.

Între Franța și Turcia amenință să izbucnească un nou conflict. Ținutul dela virful capului Bab-el-Mandeb a fost cumpărat de comercianți din Marsilia încă înainte de 1860 dela șeicul Ali Tabalt Dureiu prin contract încheiat în toată forma în fața consulului francez din Aden. Franța a părăsit stațiunea, fără să fi renunțat la dreptul de proprietate. Turcia a ocupat terenul acela, Franța a protestat înșe.

Burii și Englezii.

Războiul din Africa-de-sud intră într'o fasă nouă. Forțele principale ale Burilor, concentrate sub comanda lui L. Botha, au stat în decursul ernii în caștrele întărite din munții Transvaalului de nord-est. Botha dispune după o estimăție portugeză de 15.000 oameni, între cari și mai mulți Europeni. Cât a stat în munți, a recrutat în continu oameni și a adunat munițiuni și proviant. Cu atât mai rău stau Englezii în privința acestui din urmă, căci de o bucată de timp încoace ei taie numai vite de tras. Trecând în Africa-de-sud iarna, și-a reînceput și Botha atacurile contra trupelor engleze. Englezii earăși au suferit pierderi în Transvaal. După-cum comunică Kitchener din Pretoria cu datul de 19 l. c. trei companii de infanterie cu trei tunuri au fost atacate la sud de Utrecht de Burii comandați de Botha. Ele au pierdut tunurile, 2 oficeri și 14 sold. morți, 5 oficeri și 25 soldați răniți și 5 oficeri și 150 soldați prisioneri. Tot după un raport al lui Kitchener au mai suferit Englezii o pierdere aproape de Tarkastad, unde au căzut 3 oficeri și 20 soldați morți și un oficer și 30 soldați răniți. Se presupune înșe, că pierderile Englezilor au fost cu mult mai mari, după-ce e cunoscut felul de raportajiu al generalilor englezi.

Telegramele din urmă aduc știrea despre o nouă biruință a Burilor, cari au cuprins un fort din apropierea Pretoriei, făcând prisioneri pe toți Englezii de acolo.

Drept răspuns la ridicola proclamațiune a lui Kitchener, a dat și generalul Botha o proclamațiune, în care provoacă pe toți oficerii celor două republici să nu se sparie de amenințările lui Kitchener, adăogînd, că după o consultare cu generalii combatanți s'a hotărît, ca după 15 Septembrie lordul Kitchener, statul lui major și toți oficerii englezi să fie priviți ca stînd afară de lege și toți cetățenii să fie avisați a împușca pe ori-ce Englez înarmat ar întalni în cele două republici și în Natal.

Bătrînul Krüger pregătește un memorandum, pe care-l va trimite prin o misiune specială la noul president Roosevelt, care e predispus mai favorabil pentru Buri.

Știri mărunte.

După o telegramă din Rio-de-Ianeiro în statul Matto a izbucnit o revoluțiune mare contra guvernului.

La manevrele franceze a revoltat un întreg regiment francez, cîntînd cântece anarhistice.

O deputațiune de Armeni din Paris a înmanat lui Delcassé o petiție rugându-l să o înainteze Tarului. În petiție cer intervenția Tarului pe lângă Sultan.

Boris Sarafoff a plecat în taină la Rusia. Nu s'a dus în vestul Europei de teamă, că România ar fi putut cere estradarea lui.

Mac Kinley a fost înmormîntat Joi pe lângă o asistență enormă. 100 de persoane au fost rănite în împluzală.

În contra lui Mac Hanna, amicul lui Mac Kinley, s'a făcut un atentat când se reintorea dela înmormîntare. Un individ, care a scăpat, a aruncat două petri mari în trăsura lui.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRAȚIEI.

Dlui Dumitru Iclănzan. În grădina de pomi a statului dela Turda. — Pomăritul de N. Alban, care costă 65 bani cu porto cu tot și se capătă și la noi.

Ab. 5071, Ritișor. Dacă ai și pămînt, trebuie să plătești. În condițiuni se spune apriat, că cel-ce a fost suboficer, e preferit, dacă are și adevărință. Cearcă dară.

Dlui I. P. pr., Cern.-inf. E o boală prea gingașă și poate avea prea multe cauze, pe cari noi de aici nu le putem ști, așa că nu ne încumetăm să dăm sfat. Adresează-te cu toată încrederea la un medic harnic.

Dlui G. Hernea, com. Voivodina. Cartea costă 35 bani cu porto. Trimite-i cu mandat postal.

Dlui V. Roșca, Tusin. Adresați-vă la dl Carol F. Jickeli, comerciant Sibiu.

Dlui Ioan Sărb. Adresează-te cu o rugare cătră primpretor, cerînd concesiune ca să-ți permită esercitarea meseriei.

Dlui Costa Balos, Tor.-mic. Trebuie făcută rugare la direcțiunea financiară. Documentele, de cari ai lipsă, și-le face notarul. Câștigă-ți un om vrednic, care să te poată sprijini

Pentru redacție și editură responsabil: **Victor Lazăr.**
Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: **Iosif Marshall.**

Avis.

Un ajutor în cancelaria subsemnatului se caută. 20 cor. la lună și toată întreținerea, dacă se pricepe în esecuii un venit de 10 cor. la lună etc. Doriții să-și înainteze la acte la subscrisul. 294 8—3

George Buda,

notar cercual,

u. p. Koncza, Alsófehérmegye.

Un băiat

deștept, din casă bună, în etate de 13—14 ani, și care se știe vorbi limba germană și cea maghiară se primește imediat ca **învățăcel** în prăvălia succesurului **Frații Floaș et Comp. Ilie Floaș,** comerciant, Merourea (Szerdahely).

64 1—3

Franzbranntwein-ul

lui

BRÁZAY,

cel mai răspîdit

și mai neescepționabil mijloc de cură în casă.

Se espedează dela fabrica lui

Coloman Brázay,

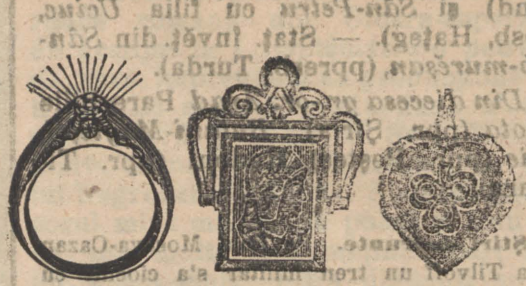
Budapesta, IV., Muzeum-körut nr. 23.

Masagiu. Cel mai potrivit spirt pentru masagiu e Franzbranntwein-ul lui Brázay, cu care frecăm corpul, îndeplinind astfel masagiul. Aplicarea se face punînd 1—2 linguri de spirt într'o farfurie sau într'o cîșcă și frecînd ușor cu mîna curată sau cu un flanel partea corpului, pînă-cînd spirtul s'a supt sub piele. Procedura aceasta e urmăm de 3 ori pe zi, și anume dimineața înainte de sculare, la amiază și seara la culcare. O astfel de frecare se ține 15 minute. Franzbranntwein-ul înviează corpul. 228 5—52

Feriți-vă de imitațiuni.

Fiiți cu atențiune la marca de apărare.

Se capătă în ori-ce apotecă și în celelalte prăvălii.

Atelier pentru orologioare nouă, reparaturi și optica etc.

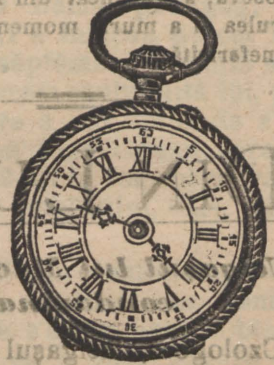
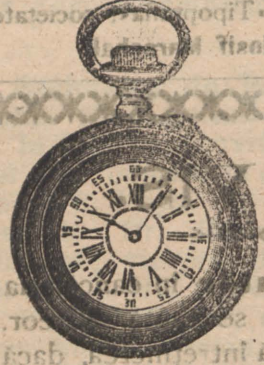
Julius Erös, Sibiu, strada Cismădiei nr. 5.

Și cea mai neînsemnată comandă se eșecută prompt și cu reîntoarcerea poștei și totdeauna cu garanție.

Cel mai mare deposit de orologioare, juvaericele, argintării și aurării din Transilvania, recomandă ieftin și bun toate produsele ciasornicăriiilor, juvaergiilor și opticeilor.

Prospecte bogat ilustrate gratis și franco.

Cercei double veritabili de aur fl. 1.50.
 Desteptător dela fl. 1.60 în sus.
 Oroloage de buzunar dela fl. 2.30 în sus.
 Oroloage de părete dela fl. 2.10 în sus.
 Cercei veritab. de argint dela fl. —.50 în sus.
 Cercei ver. de aur dela fl. 1.50 în sus.
 Inele veritabile de aur dela fl. 2.50 în sus.
 Lanțuri ver. de argint dela fl. l. — în sus.
 Inele veritabile de argint dela fl. —.50 în sus.

Nr. 183 A.
 Orologiu de nichel remon-
 toir, 50 mm., calitate bună
 fl. 3.40, același de calitate
 mai bună fl. 4.10, același
 cu 3 copereminte tari fl.
 4.40, același cu trei copereminte
 de calitate mai bună fl. 5.75.

Nr. 194 A.
 Orologiu de dame verit.
 de argint cu coperemint
 dublu fl. 6.75, același
 cea mai fină calitate
 fl. 10.—

Nr. 200 A.
 Orologiu de dame verit.
 de aur, 14 carate, 30 mm.
 diametru, frumos gravat,
 cu coperemint dublu fl.
 20.—, același în cali-
 tate mai bună fl. 30.—,
 același de argint fl. 7.50.

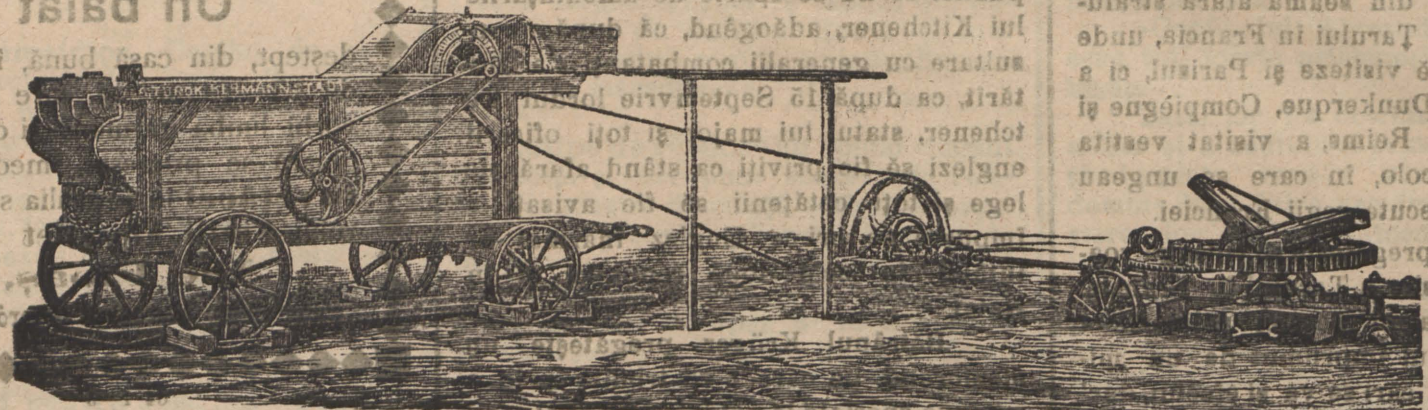
Nr. 187 A.
 Orologiu de domni remon-
 toir de ruolz (Neusilber),
 cu 3 copereminte tari și
 frumoase, 50 mm., și esact
 fl. 4.50, același în calitate
 mai bună fl. 5.50, același
 de argint fl. 6.75, același
 de argint mai bun fl. 8.50.

Nr. 196 A.
 Orologiu de dame verit.
 de aur, 14 carate, foarte
 frumos fl. 20.75, același
 foarte tare fl. 27.50.

Nr. 123 A.
 Orologiu de oțel negru,
 frumos și cu garanție fl.
 3.40, același cu mașinerie
 foarte bună fl. 4.50, ace-
 lași cu coperemint dublu
 fl. 4.50, același cu coperemint
 cu mașinerie foarte
 bună fl. 7.50.

[46] 13—26

Firma există dela 1857.

Firma există dela 1857.

Fabrică de mașini agricole

Sibiu, Poarta Cismădiei, Andreiu Török, Sibiu, Poarta Cismădiei.

Mașini de îmblătit provăzute cu cele mai noue și mai practice îmbunătățiri, pentru minat cu mână și pârghia, cu sau fără scuturătoare pentru paie, mișcătoare și stabile, cu sau fără sită de pleavă.
 Aparat de îmblătit trifoiu practice, pentru mașini de îmblătit de tot felul de sisteme.
 Vânturătoare „Bader” în 3 mărimi, cu 11 site. Morişte de treerat (ciur) „Patent” propriu, cari se disting prin mers deosebit de ușor și fără sgomot și au fost de mai multe-ori premiate.
 Scripet (pârghie) de cea mai bună construcție, mobil și stabil, pentru 1—4 cai. Trier (ciur de vânturat) de diferite sisteme. Mori de păsat și de făină cu una, două și trei roate.
 Teascuri de poame și ulei și părți constitutive la acestea. Pluguri de diferite soiuri. Mașini de sfarmat cucuruz, grape, mașini de sēmēnat, pompe etc. etc.

Reprezentanța generală pentru Transilvania a universal renumitelor
Motori de benzin și locomobile „Otto” ale firmei „Langen și Wolf” în Viena.
 Cel mai ieftin, mai ușor și mai fără pericool trafio pentru economie.
Serviciu solid și prompt, prețuri ieftine, favorabile condițiuni de plătire.
 Cataloge ilustrate franco și gratis. Reparaturi se efectuesc bine, ieftin și prompt.